

چگونه می‌توان بچه‌ها را به خواندن کتاب تشویق کرد؟

عادت به مطالعه و کتاب خواندن عادت است که اغلب از دوران کودکی در افراد نهادینه می‌شود. والدین معمولاً از بی‌علاقه بودن فرزندشان به خواندن کتاب شکایت می‌کنند؛ حال آنکه خودشان نقش مهمی در این خصوص ایفا می‌کنند. در واقع راهکارهایی برای رسیدن به این هدف وجود دارد که پدر و مادرها باید از آن آگاه باشند.

دکتر فرحناز کیان ارثی، روان‌شناس تربیتی و عضو انجمن روان‌شناسی کانادا در مورد چگونگی تشویق کودکان به خواندن کتاب می‌گوید:

«مطالعه را باید به‌عنوان یک رفتار در نظر بگیریم؛ رفتاری که قرار است مثل هر رفتار دیگری در گذر زمان آموخته شود. ضمن آنکه مطالعه از جمله رفتارهایی است که با توجه به اینکه بار شناختی بالایی دارد؛ یعنی بچه‌ها باید از لحاظ ذهنی فعال باشند؛ بنابراین سختی‌هایی را برای آن‌ها به دنبال خواهد داشت. به طور مثال فعالیت‌های حرکتی مانند دویدن یا بازی کردن از جمله فعالیت‌هایی هستند که چون فعالیت شناختی و ذهنی کمتری دارند؛ بچه‌ها اغلب ترجیح می‌دهند به جای مطالعه، بازی کنند.

اما موضوع مهم برای جلب توجه کودکان به مطالعه آن است که به آن‌ها خاطر نشان شویم بسیاری از کارهایی که در فعالیت‌های روزانه خود به آن‌ها احتیاج داریم کارهایی نیستند که حتماً از آن‌ها لذت ببریم و هنگام انجامشان به ما خوش بگذرد.

آن‌ها باید یاد بگیرند در فعالیت‌هایی که هنگام کار کردن برای امرار معاش انجام می‌دهیم همه چیز مطابق میل ما پیش نمرود و نیاز به صرف وقت و همچنین تلاش زیاد دارد. مطالعه کردن را هم می‌توانیم از جمله همین موارد به حساب آوریم.

در واقع خیلی کارها هستند که ممکن است انجام دادن آن‌ها سخت باشد. ضمن آنکه شور و هیجان کمتری هم داشته باشند. مثل مطالعه کردن یا درس خواندن.

نقش والدین

به گفته کیان ارثی، والدین در ایجاد علاقه کودکان به مطالعه نقش بسیار مهمی دارند. یعنی بسیار مهم است که بتوانند چنین فعالیت‌هایی را که معمولاً به نظر سخت می‌رسند برای بچه‌ها شیرین و جذاب کرد.

برای رسیدن به این هدف، والدین ابتدا باید مطالعه را وارد سبک زندگی همه اعضای خانه از جمله کودکان کنند. یعنی یکی از کارهایی که پدر و مادرها باید برای علاقه مند کردن فرزندان‌شان به مطالعه انجام دهند آن است که خودشان هم به مطالعه علاقه نشان دهند؛ نه اینکه فقط آن را به فرزندان‌شان توصیه کنند. چون کودکان به طور مستقیم و غیر مستقیم تحت تأثیر رفتار بزرگ‌ترها به خصوص پدر و مادرشان هستند.

به همین دلیل وقتی چیزی از کودک بخواهند که خودشان علاقه‌ای به انجام آن ندارند نظرشان برای انجام آن جلب نخواهد شد. چون آن‌ها نمی‌توانند الگوی رفتاری برای انجام آن داشته باشند. بنابراین نمی‌توانند به آن علاقه مند شوند.

جلب توجه کودک به مطالعه

این روان‌شناس می‌گوید کودکان برای انجام دادن کارهای سخت نیاز به راهنمایی و دلگرمی پدر و مادرها دارند. بنابراین برای خواندن و مطالعه باید علاقه و انگیزه کافی در آن‌ها ایجاد کرد تا سر ذوق بیایند. ایجاد علاقه و دلگرمی هم از فضای خانواده به وجود می‌آید.

در خانواده‌هایی که والدین با همدیگر و فرزندان‌شان تعامل مثبت و ارتباط کلامی خوبی دارند بچه‌ها هم دلگرمی بیشتری برای انجام کارهای خود خواهند داشت و به آن‌ها کمک می‌کند تا بتوانند همه کارها از جمله مطالعه کردن را با علاقه بیشتری انجام دهند.

والدین باید در نظر داشته باشند که آیا واقعاً مطالعه کردن جزء ارزش‌های خود آن‌ها هم هست یا فقط انتظار دارند فرزندان‌شان به آن علاقه نشان دهند؟

عادت به مطالعه قبل از ورود به مدرسه

به گفته دکتر کیان ارثی، پدر و مادرها برای علاقه مند کردن کودکان به مطالعه باید آن را به عنوان یک ارزش در خانواده به حساب

آورند.

به طور مثال می‌توانند همان گونه که صداقت و راستگویی یا رعایت ادب و احترام را جزء ارزش‌های یک خانواده قرار می‌دهند؛ برای مطالعه کردن هم ارزش زیادی قائل شوند و انجام آن را در چارچوب تربیتی فرزندان خود قرار دهند تا آنها هم با علاقه و بدون زحمت و سختی کتاب بخوانند.

برای ترغیب کودکان به کتاب خواندن قبل از مدرسه، مشارکت دادن خود آنها موضوع بسیار مهمی است. مثلاً می‌توان در مورد عکسها یا شخصیت‌های مختلف در داستان از آنها سؤال کرد.

آوردن مثال‌های ملموس برای کودک هم می‌تواند او را بیشتر برای ارتباط گرفتن با فضای داستان آماده کند. ضمن آنکه بچه‌ها باید مطالعه کردن را به عنوان یک ارزش از طرف خانواده خود بپذیرند.

در صورتی که بسیاری از خانواده‌ها فقط کسب مقام و داشتن مال و اموال را به عنوان ارزش می‌دانند و ناخواسته آن را به فرزندان خود هم منتقل خواهند کرد.

بنابراین اگر می‌خواهیم فرزندان ما به راحتی و با علاقه مطالعه کنند باید در محیط خانواده شاهد آن باشند.

ایجاد علاقه و اشتیاق به مطالعه در کودکان

این روان‌شناس می‌گوید والدین برای ایجاد علاقه به مطالعه در کودکان باید فرصتی فراهم کنند که بچه‌ها با کتاب خواندن و مطالعه آشنا شوند. برای این کار می‌توان مطالعه را جزء تفریحات آنها قرار داد؛ یعنی همان گونه که برای تفریحات دیگر بچه‌ها برنامه ریزی می‌کنند برای کتاب خواندن و آشنا شدن آنها با خواندن کتاب و مکان‌هایی که کتاب می‌فروشند هم باید برنامه داشته باشند.

وقتی کودک ببیند به صورت ثابت و منظم خرید کتاب و همچنین مطالعه در برنامه ریزی‌های خانواده جای داده می‌شود خود هم او به این کار تشویق خواهد شد.

البته توجه داشته باشیم موضوع مهم عادت کودکان به خواندن کتاب و مطالعه است، نه لزوماً خرید کتاب. به این ترتیب می‌توان گاهی نیز به جای خرید کتاب‌های مختلف، آنها را از کتابخانه هم امانت گرفت.

ضمن آنکه آشنا شدن کودکان با محیط کتابخانه هم می‌تواند شور و شوق بیشتری برای خواندن کتاب در آنها به وجود آورد.

فراموش نکنیم یادگیری مشاهده‌ای تأثیر زیادی در علاقه مند شدن بچه‌ها به انجام کارها از جمله خواندن کتاب دارد. وقتی آنها ببینند همسن و سالان خودشان با اشتیاق مطالعه می‌کنند و به انجام آن علاقه مند هستند و برنامه ریزی می‌کنند خودشان هم تمایل زیادی به خواندن کتاب نشان خواهند داد.